

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการผลิตทางเศรษฐกิจของสวนลำไยขนาดเล็กและขนาดใหญ่ที่ผลิตนอกฤดู โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่คือ การใส่สาร $KClO_3$ เพื่อกระตุ้นให้ลำไยออกดอกและให้ผลผลิตได้ตลอดทั้งปี โดยเลือกพื้นที่อำเภอเมืองลำพูนในการศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศเหมาะสมในการผลิตลำไยซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก (Champion Product) ของภาคเหนือตอนบนและมีการส่งเสริมการส่งออก จนทำรายได้ให้กับประเทศไทยปีละหลายพันล้านบาท โดยมีแนวโน้มการส่งออกที่เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า แต่เนื่องจากลำไยเป็นไม้ผลประเภท Alternate bearing คือเป็นพืชที่ออกดอกไม่แน่นอนอาจเป็นปีเว้นปีหรือปีเว้นสองปี ทำให้ผลผลิตและรายได้ของชาวสวนลำไยไม่สม่ำเสมอ ราคาผลผลิตลำไยตกต่ำ ดังนั้น การทำให้ลำไยมีผลผลิตได้ทุกปีในทุกฤดูหรือออกดอกนอกฤดู และสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และชาวสวนลำไยมีรายได้เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังสามารถเพิ่มมูลค่าการค้าให้กับประเทศไทยและรองรับการเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเกษตรตามข้อตกลงการค้าโลก รัฐบาลจึงควรมีแผนการผลิตลำไยเพื่อรองรับผลกระทบดังกล่าวและควรมีนโยบายระยะยาว ที่จะช่วยชาวสวนให้มีแรงจูงใจในการผลิตมากขึ้น

จากการศึกษาสภาพการผลิตของชาวสวนลำไยที่ผลิตลำไยนอกฤดู พบว่า ชาวสวนตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีลักษณะเป็นครัวเรือนเดี่ยวที่มีสมาชิกประมาณ 3-4 คนต่อครัวเรือนหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ตัดสินใจในการผลิต อายุเฉลี่ยของชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กเท่ากับ 53 ปี กลุ่มสวนขนาดใหญ่เท่ากับ 51 ปี และกลุ่มสวนขนาดเล็กมีประสบการณ์เฉลี่ยในการทำสวน 23 ปีและสวนขนาดใหญ่ 24 ปี การศึกษาสูงสุดของชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กและกลุ่มสวนขนาดใหญ่ จะจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสายอาชีพและประถมศึกษาตอนปลาย ตามลำดับ อาชีพของชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กทำสวนลำไยเป็นอาชีพเสริม ส่วนกลุ่มสวนขนาดใหญ่มีอาชีพหลักเป็นชาวสวน การถือครองที่ดินของชาวสวนตัวอย่างมีมากกว่า 1 แปลง โดยกลุ่มสวนขนาดเล็กมีพื้นที่ถือครองเป็นแปลงเล็กๆ ขนาดเฉลี่ย 2.70 ไร่ กลุ่มสวนขนาดใหญ่มี

ขนาดเฉลี่ย 8.44 ไร่ โดยชาวสวนทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง อายุของสวนในกลุ่มสวนขนาดเล็กเฉลี่ย 16 ปี และกลุ่มสวนขนาดใหญ่เฉลี่ย 17 ปี สวนทั้งสองกลุ่มมีน้ำใช้อย่างเพียงพอจากแหล่งชลประทานขนาดเล็ก แหล่งรายได้ที่สำคัญของครัวเรือนชาวสวนมาจากการทำสวนลำไย โดยมีแหล่งเงินกู้ยืมที่สำคัญคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และสหกรณ์การเกษตร

ครัวเรือนของชาวสวนตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีแหล่งเงินกู้เพื่อการลงทุนในสถาบันการเงินที่สำคัญคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมาได้แก่ สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์อื่นๆ แหล่งเงินกู้นอกสถาบันที่สำคัญคือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกองทุนหมู่บ้าน สำหรับจำนวนเงินที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มผู้ต่อรายได้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระหว่าง 50,000-60,000 บาท สำหรับสหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์อื่นๆ ประมาณ 100,000 บาท ซึ่งจะมีเงื่อนไขการขอกู้ที่ง่ายกว่า

การศึกษาการใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตลำไยนอกฤดูของชาวสวนลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่าชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กมีการใช้แรงงานในครอบครัวในการดูแลรักษาสวน ได้แก่ การให้น้ำ การตัดแต่งกิ่ง และขนย้ายผลผลิต มากกว่าชาวสวนในกลุ่มสวนขนาดใหญ่ เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ ความชำนาญ ความประณีตในการทำ และพื้นที่สวนมีขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการใช้เครื่องทุ่นแรงและการจ้างแรงงานมาช่วย และมีการใช้แรงงานจ้างในการเก็บเกี่ยวได้แก่ การคัดเกรด นำผลผลิตใส่ตะกร้า และขึ้นลำไย เนื่องจากจะต้องใช้ผู้ที่มีความชำนาญมากและจำนวนแรงงานที่ใช้ต้องมากพอในการเก็บเกี่ยวแต่ละพื้นที่ ในส่วนการใช้วัสดุปัจจัยการผลิตพบว่า ชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กมีการใช้สาร $KClO_3$ มากกว่ากลุ่มสวนขนาดใหญ่ และชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กมีการใช้สารเคมีน้อยกว่ากลุ่มสวนขนาดใหญ่เนื่องจากชาวสวนทั้งสองกลุ่ม มีการใช้ปัจจัยการผลิตไม่เป็นไปตามอัตราที่นักวิชาการได้แนะนำไว้

การศึกษาถึงปัญหาที่สำคัญในการใช้ปัจจัยการผลิตผันแปรร้อยละ 75.27 ของชาวสวนลำไยในการผลิตลำไยนอกฤดูทั้งสองกลุ่มพบว่า ชาวสวนกลุ่มสวนขนาดใหญ่ร้อยละ 63.3 ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับสาร $KClO_3$ คือ ไม่มีการระบุปริมาณสารที่แท้จริงต่อถังบรรจุ(ร้อยละ 82) หลากหลายแหล่งที่มาและแหล่งขาย(ร้อยละ 76) ขาดความรู้ในการใช้สารที่ถูกต้องและเหมาะสม(ร้อยละ 70) มีการปลอมปนไม่ได้สารที่บริสุทธิ์(ร้อยละ 66) ซึ่งลักษณะของสาร $KClO_3$ ที่ชาวสวนคิดว่าการปลอมปนมีลักษณะเป็นผงคล้ายแป้งสีขาว ใช้ได้ผลน้อยมากหรือไม่ได้ผลเลย

ชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กร้อยละ 48.6 ที่ประสบปัญหาการใช้ปุ๋ยเคมีคือ ราคาแพง(ร้อยละ 84) ขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้องและเหมาะสม(ร้อยละ 60) เลือกใช้ได้ไม่ตรงลักษณะของดิน(ร้อยละ 54) ส่วนชาวสวนกลุ่มสวนขนาดใหญ่ร้อยละ 46 ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับ

ปุ๋ยเคมีคือ ราคาแพง(ร้อยละ79.2) ขาดความรู้ในการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้องและเหมาะสม(ร้อยละ 66) เลือกรู้ได้ไม่ตรงกับลักษณะของดิน(ร้อยละ 54)

ชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กร้อยละ 31.2 ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับสารเคมีคือ ราคาแพง (ร้อยละ74.2) ขาดความรู้ในการใช้ที่ถูกต้อง(ร้อยละ 69.9) ส่วนชาวสวนในกลุ่มสวนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 34) ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารเคมีคือ ขาดความรู้ในการใช้ที่ถูกต้อง(ร้อยละ 66) และราคาแพง(ร้อยละ 44)

ชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กร้อยละ 50.5 ต้องการที่จะได้ผลผลิตลำไยเพิ่มขึ้นและกลุ่มสวนขนาดใหญ่มีความต้องการร้อยละ 56 ในขณะที่ชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กร้อยละ 49.5 และกลุ่มสวนขนาดใหญ่ร้อยละ 44 มักทำตามชาวสวนรายอื่นที่ประสบความสำเร็จในการใช้สารในการผลิตลำไยนอกฤดู ชาวสวนกลุ่มสวนขนาดเล็กร้อยละ 85 นิยมใส่สาร $KClO_3$ เนื่องจากลำไยในฤดูไม่ออกดอกตามฤดูกาลในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน และร้อยละ 8 จะใส่สารในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน หากลำไยในฤดูปกติไม่ให้ผลผลิตและลำไยจะสามารถเก็บเกี่ยวได้ในช่วงตรุษจีนซึ่งราคาผลผลิตลำไยที่ได้สูงมาก แต่ต้นทุนในการดูแลรักษาโรคและแมลงก็สูงมากเช่นกัน ชาวสวนจึงไม่ค่อยนิยมใส่สาร $KClO_3$ กันในช่วงนี้ สำหรับชาวสวนในกลุ่มสวนขนาดใหญ่ร้อยละ 56 นิยมใส่สาร $KClO_3$ ในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายนและร้อยละ 12 จะใส่สารในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม เพื่อให้ลำไยมีผลผลิตเก็บเกี่ยวได้ก่อนฤดูปกติหรือปลายฤดูปกติ เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวราคาผลผลิตลำไยที่ได้สูงกว่าในฤดูปกติ ชาวสวนทั้งกลุ่มสวนขนาดเล็กร้อยละ 74.2 และกลุ่มสวนขนาดใหญ่ร้อยละ 70 นิยมเก็บเกี่ยวลำไยนอกฤดูหลังฤดูปกติ เนื่องจากเป็นช่วงที่ราคาผลผลิตลำไยที่ได้มีราคาสูงกว่าในฤดูปกติ

การศึกษาถึงแหล่งขายผลผลิตลำไยนอกฤดูที่สำคัญของชาวสวนลำไยจังหวัดลำพูน นั้น ชาวสวนทั้งสองกลุ่มจะนำผลผลิตลำไยนอกฤดูที่ได้ส่วนใหญ่ขายให้กับพ่อค้าในหมู่บ้าน ซึ่งมักจะเป็นผู้รวบรวมผลผลิตส่งให้กับพ่อค้าต่างถิ่นตามใบสั่งสินค้า เนื่องจากปริมาณผลผลิตลำไยนอกฤดูมีอยู่กระจัดกระจาย รongลงมาคือพ่อค้าในหมู่บ้านหรือต่างถิ่นที่มารับซื้อผลผลิตลำไยนอกฤดูจากชาวสวนโดยตรง ซึ่งมีน้อยมาก

จากผลการประมาณค่าในการผลิตลำไยนอกฤดูของชาวสวนลำไยในจังหวัดลำพูนพบว่า ไม่ว่าสวนขนาดเล็กหรือกลุ่มสวนขนาดใหญ่ ถ้าไรที่ชาวสวนลำไยได้รับไม่แตกต่างกัน ตลอดจนการใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่แตกต่างกันด้วย ดังนั้น ในระยะยาวชาวสวนควรศึกษาการใช้สาร $KClO_3$ และสารเคมีในอัตราที่เหมาะสมตามที่นักวิชาการเกษตรแนะนำ เพื่อชาวสวนทั้งสองกลุ่มจะได้ทำการผลิตลำไยนอกฤดูให้ได้กำไรสูงสุด

6.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

จากการศึกษานี้ พบว่าขนาดของสวนไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการผลิตทางเศรษฐกิจและการใช้สาร $KClO_3$ และสารเคมีของชาวสวนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน โดยที่ชาวสวนทั้งสองกลุ่มยังไม่ได้ทำการผลิต ณ จุดที่ให้กำไรสูงสุด แสดงว่าชาวสวนทั้งสองกลุ่ม ยังขาดความรู้ในการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งผู้ขายปัจจัยการผลิตทั้งที่เป็นเอกชนและสถาบันเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร ธกส. และบริษัทเอกชน ยังมีบทบาทในการให้คำแนะนำและความรู้ในเรื่องการใช้ปัจจัยการผลิตแก่ชาวสวนไม่เพียงพอ ดังนั้น รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการจัดการอบรมถ่ายทอดความรู้ในการใช้ปัจจัยการผลิตที่ถูกต้องให้แก่ผู้ขายปัจจัยการผลิต เพื่อจะได้มีส่วนช่วยภาครัฐในการส่งเสริมให้คำแนะนำและความรู้ที่ถูกต้องแก่ชาวสวนต่อไป นอกจากนี้ ควรเน้นบทบาทของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการเกษตร ให้เข้าถึงชาวสวนมากที่สุดและจัดให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตลำไยที่เน้นความรู้พื้นฐานในวิชาการอย่างสม่ำเสมอสำหรับชาวสวนลำไยในการนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องมากขึ้น เพื่อช่วยให้ชาวสวนลำไยสามารถวางแผนการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตได้ อีกทั้งภาครัฐควรมีนโยบายในการบูรณาการพื้นที่การผลิตลำไยนอกฤดูระหว่างจังหวัดที่มีการปลูกลำไยของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นแหล่งผลิตลำไยนอกฤดูแหล่งใหญ่ของประเทศ โดยการกำหนดเขตการผลิตที่ชัดเจนและกำหนดช่วงเวลาที่จะให้ผลผลิตลำไยในแต่ละแหล่งผลิตออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อชาวสวนจะได้รับราคาผลผลิตที่เหมาะสมและเป็นธรรม ภาครัฐควรมีหน่วยงานโดยตรงที่มีหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบมาตรฐานของปัจจัยการผลิตต่างๆ และหน่วยงานที่สามารถควบคุมสื่อโฆษณาในการประชาสัมพันธ์ เพื่อการขายปัจจัยการผลิตในลักษณะที่ไม่เกินความเป็นจริง และควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มชาวสวนลำไยให้มีความสามารถในการจัดการด้านการตลาด และพัฒนาองค์กรของกลุ่มฯ ให้มีความเข้มแข็งเพื่อจะได้มีอำนาจในการต่อรองทางการตลาด โดยเฉพาะราคาผลผลิตกับพ่อค้าลำไยหรือพัฒนาศักยภาพขององค์กรกลุ่มฯ ให้สามารถเป็นพ่อค้าผู้ส่งออกได้ต่อไปในอนาคต

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

แนวทางการศึกษาครั้งต่อไป ในการศึกษาถึงประสิทธิภาพการผลิตทางเศรษฐกิจในการผลิตลำไยนอกฤดูของชาวสวน ควรมีการศึกษาในพื้นที่ปลูกที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ไร่ขึ้นไป เพื่อจะให้เห็นความแตกต่างในประสิทธิภาพการผลิตของชาวสวนลำไยได้ชัดเจนขึ้น และควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการผลิตระหว่างสวนลำไยที่มีการผลิตลำไย โดยการใช้สาร $KClO_3$ กับสวนลำไยที่ไม่ใช้สาร $KClO_3$ การศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อประ

สาร $KClO_3$, กับสวนลำไยที่ไม่ใช้สาร $KClO_3$, การศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพการผลิตของชาวสวนลำไย และการศึกษาถึงการวัดประสิทธิภาพเชิงกำไร (Profit Efficiency) ของชาวสวนในแต่ละกลุ่ม ซึ่งเป็นการวัดถึงความสามารถในการผลิตให้ได้กำไรสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ระดับราคาและข้อจำกัดของทรัพยากรการผลิตที่คงที่ ณ ระดับหนึ่ง โดยผนวกเอาเส้นกำไรสูงสุดของแต่ละกลุ่มเข้าด้วยกัน และการศึกษาถึงการวัดความไม่มีประสิทธิภาพเชิงกำไร (Profit Inefficiency) ซึ่งเป็นการวัดการสูญเสียกำไรจากการที่ไม่สามารถทำการผลิตให้อยู่บนเส้นแนวโน้มกำไรสูงสุด (Profit Frontier) ได้ โดยใช้หลักของ Stochastic Production Frontier เป็นแบบในการศึกษา เพื่อจะได้เป็นแนวทางให้ชาวสวนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดการสูญเสียกำไรจากการผลิตได้ สำหรับการศึกษาถึงประสิทธิภาพการผลิตของชาวสวนครั้งต่อไป อาจใช้สมการการผลิตที่ไม่ใช่รูปแบบของ Cobb-Douglas และในสมการกำไรควรใช้ราคาของปัจจัยการผลิตแทนที่จะใช้มูลค่าหรือค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้เพื่อให้ถูกต้องตามแบบจำลอง